

บทบาทของอาสาพัฒนาชุมชน และผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน (อช. / ผู้นำ อช.)

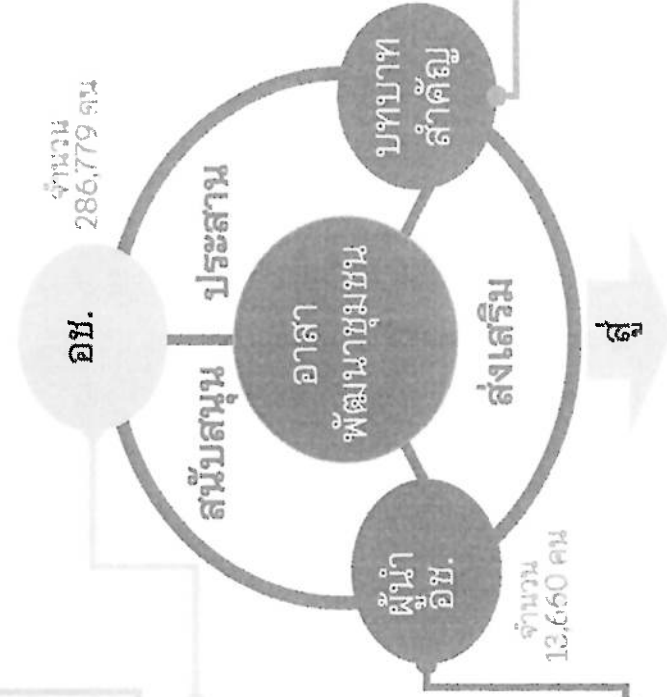
ความเป็นมา

คณะรัฐมนตรี ได้มีมติรับหลักการให้กระทรวงมหาดไทย ดำเนินงานโครงการพัฒนาผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน เมื่อวันที่ 28 มกราคม 2512 มอบให้กระทรวงมหาดไทย โดยกรมการพัฒนาชุมชนดำเนินการอย่างจริงจังจนถึงปัจจุบัน โดยคัดเลือกบุคคลในหมู่บ้านที่มีลักษณะเป็นผู้นำ จัดให้เสียสละเข้ามาเป็นอาสาพัฒนาชุมชน (อช.) หมู่บ้านละไม่เกิน 4 คน และผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน (ผู้นำ อช.) ตำบลละ 2 คน เพื่อเป็นแกนนำในการดำเนินกิจกรรม/โครงการพัฒนาตำบลต่าง ๆ ครอบคลุมหมู่บ้านและตำบลทั่วประเทศ ภายใต้ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการอาสาพัฒนาชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๕

อาสาพัฒนาชุมชน คือ อาสาสมัครจากราษฎร ในท้องถิ่นที่มีจิตใจเสียสละมีความสมัครใจ อาสามาปฏิบัติงานเพื่อส่วนรวมในด้านการพัฒนาชุมชนแยก ออกเป็น 2 ประเภท คือ อาสาพัฒนาชุมชน (อช.) และผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน (ผู้นำ อช.)

อช. คือ บุคคลที่ได้รับการคัดเลือก จากเวที ประชาคมหมู่บ้าน ให้ปฏิบัติหน้าที่อาสาสมัคร ในหมู่บ้านเรียกว่า “อช.” มีจำนวนหมู่บ้าน ละอย่างน้อย 4 คน และมีสัดส่วนชายหญิง เกือบเคียงกัน โดยนายอำเภอเป็นผู้ออกคำสั่ง แต่งตั้ง มีวาระการปฏิบัติงานคราวละ 4 ปี (ไม่มีค่าตอบแทน)

ผู้นำ อช. คือ อาสาพัฒนาชุมชนที่ได้รับการ คัดเลือกจากเวทีประชาคมอาสาพัฒนาชุมชน เพื่อให้ปฏิบัติงานอาสาสมัครในฐานะ ผู้นำ อช. ในตำบล เรียกว่า “ผู้นำ อช.” มีจำนวน 2 คน (ชาย 1 คน หญิง 1 คน) โดยผู้ว่าราชการ จังหวัดเป็นผู้ออกคำสั่งแต่งตั้ง มีวาระการ ปฏิบัติงานคราวละ 4 ปี โดยได้รับค่าตอบแทน ไตรมาสละ 500 บาท/คน (2,000 บาท/คน/ปี)

“ชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน”

ภารกิจ 10 ประการ ตามที่กรมการพัฒนาชุมชนมอบหมาย

1. การจัดเก็บข้อมูลเพื่อการพัฒนา (จปฐ./กษช.2ค.)
2. การขับเคลื่อนแผนชุมชน
3. การส่งเสริมประชาธิปไตย
4. การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
5. การขับเคลื่อนศูนย์เรียนรู้ชุมชน
6. การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
7. การส่งเสริมอาชีพ
8. การส่งเสริมทุนชุมชน
9. การแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเข้าถึงทุกครัวเรือน
10. ส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมในการส่งเสริมและพัฒนาอาสาสมัคร ด้านการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- เป็นแกนนำในการพัฒนาหมู่บ้าน ตำบล โดยเป็นผู้ริเริ่ม สร้างสรรค์ ประสานงานและดำเนินการพัฒนาร่วมกับชาวบ้าน
- เป็นผู้สนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน

ภารกิจเน้นหนัก

- การขับเคลื่อนการจัดความยากจนส่งเสริมคุณภาพชีวิตครัวเรือน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- สนับสนุนและให้ความช่วยเหลือครัวเรือนยากจนแบบบูรณาการ

* จำนวน อช./ผู้นำ อช. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566-2569

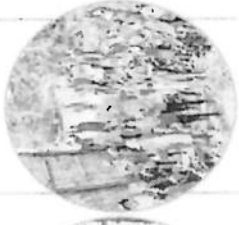
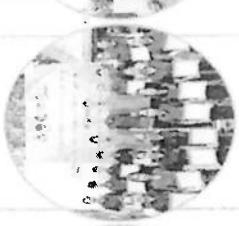
ความเป็นมา

กรมการพัฒนาชุมชน ได้ดำเนินงาน “โครงการพัฒนาผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน” ตามมติ คณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 28 มกราคม 2512 โดยดำเนินงานพัฒนาอาสาสมัคร เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ชุมชนที่มีจิตใจเสียสละเข้ามาเป็นอาสาพัฒนาชุมชน (อช.) และผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน (ผู้นำ อช.) เป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนกิจกรรมพัฒนาชุมชนต่าง ๆ กรมการพัฒนาชุมชนจึงกำหนดให้วันที่ 28 มกราคมของทุกปี เป็นวันครบรอบการดำเนินงาน “โครงการพัฒนาผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน”

ประเด็นเน้นย้ำ

- ❖ จัดทำฐานข้อมูล อช./ผู้นำ อช./ชมรมผู้นำอช. ที่ได้รับการแต่งตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๗ ในระบบบริหารจัดการข้อมูลกลางเพื่อการพัฒนาชุมชน(<https://nexus.cdd.go.th/>)
- ❖ สร้างความรู้ ความเข้าใจ และพัฒนาศักยภาพ อช./ผู้นำ อช. ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ❖ ส่งเสริม สนับสนุน หรือเพิ่มขีดความสามารถของ อช./ผู้นำ อช. เช่น การแต่งตั้งเข้าร่วมเป็นคณะทำงานต่าง ๆ
- ❖ เผยแพร่ผลการดำเนินงานตามช่องทางประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ
- ❖ ยกย่องเชิดชูเกียรติ อช. และผู้นำ อช. ที่ปฏิบัติงานเป็นคุณประโยชน์ต่อชุมชน สังคม
- ❖ มอบหมายให้ อช./ผู้นำ อช. เป็นกลไกสำคัญในการสนับสนุนการขับเคลื่อนการดำเนินงานจิตอาสาพัฒนา
- ❖ จัดกิจกรรมเนื่องในวาระครบรอบ 56 ปี “โครงการพัฒนาผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน”
- ❖ ส่งเสริมให้ชมรมอาสาพัฒนาชุมชน ขับเคลื่อนสนับสนุนการปฏิบัติงานของ อช./ผู้นำ อช. ในพื้นที่ และทบทวน ปรับปรุงโครงสร้างชมรมอาสาพัฒนาชุมชน ให้เป็นปัจจุบัน

กิจกรรม

					
กิจกรรม ทางศาสนา	กิจกรรม แสดงพลัง อาสา พัฒนา ชุมชน	นิทรรศการ ผลการ ปฏิบัติงาน	กิจกรรม สาธารณูป โภค	กิจกรรม มอบ เกียรติบัตร ให้กับ อช./ ผู้นำ อช.	กิจกรรม อื่น ๆ

ภายใต้แนวคิด “อช. ภูมิใจ จัดภัยแก่จน พัฒนาชุมชนอย่างพอเพียง”

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย
ว่าด้วย การอาสาพัฒนาชุมชน
พ.ศ. ๒๕๔๗

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการอาสาพัฒนาชุมชน พ.ศ. ๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๗ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๘ ขึ้นใหม่ ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และสามารถตอบสนองนโยบายการพัฒนาชนบทอย่างมีประสิทธิภาพ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ ประกอบกับมติที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๓๘ กระทรวงมหาดไทย จึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการอาสาพัฒนาชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๗”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิก

(๑) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วย การอาสาพัฒนาชุมชน พ.ศ. ๒๕๓๕

(๒) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วย การอาสาพัฒนาชุมชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๗

(๓) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วย การอาสาพัฒนาชุมชน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๘

บรรดา ระเบียบ ข้อบังคับหรือคำสั่งใดๆ ที่ขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“อาสาพัฒนาชุมชน” หมายความว่า บุคคลที่ได้รับคัดเลือกจากเวทีประชาคมหมู่บ้านให้ปฏิบัติงานอาสาสมัคร ในหมู่บ้านหนึ่ง เรียกชื่อย่อว่า “อช.”

“ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน” หมายความว่า อาสาพัฒนาชุมชนที่ได้รับคัดเลือกจากเวทีประชาคมอาสาพัฒนาชุมชน ร่วมกันองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้ปฏิบัติงานอาสาสมัครในฐานะผู้นำของอาสาพัฒนาชุมชนในตำบลหนึ่ง เรียกชื่อย่อว่า “ผู้นำ อช.”

“งวดปฏิบัติงาน” หมายความว่า รอบระยะเวลาสามเดือนในการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชน ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน โดยเริ่มนับตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม และสิ้นสุดวันที่ ๓๐ กันยายน รวม ๔ งวดต่อปี
“เงินค่าตอบแทน” หมายความว่า เงินที่กรมการพัฒนาชุมชนเป็นผู้ตั้งงบประมาณเพื่อจ่ายให้ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนตามจำนวนอัตราที่ได้รับจากสำนักงานงบประมาณ

“เวทีประชาคมหมู่บ้าน” หมายความว่า เวทีพูดคุยของชาวบ้าน ที่คณะกรรมการหมู่บ้านได้เชิญชวนผู้แทนครัวเรือนในหมู่บ้าน ครัวเรือนละหนึ่งคน โดยมาไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง เพื่อประชุม พูดคุย ทำความเข้าใจ แลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาหมู่บ้านร่วมกัน และใช้มติเสียงข้างมากในเวทีเป็นเกณฑ์ในการดำเนินการคัดเลือกและถอดถอนอาสาพัฒนาชุมชน (อช.)

“เวทีประชาคมอาสาพัฒนาชุมชน” หมายความว่า เวทีพูดคุยของอาสาพัฒนาชุมชน ที่พัฒนาการผู้รับผิดชอบตำบลประสานงานกับองค์การบริหารส่วนตำบลจัดให้อาสาพัฒนาชุมชนทุกหมู่บ้านในตำบล โดยมาไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง เพื่อประชุม พูดคุย ทำความเข้าใจ แลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหา และพัฒนาหมู่บ้านร่วมกัน และใช้มติเสียงข้างมากในเวทีเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกและถอดถอนผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน (ผู้นำอช.)

ข้อ ๕ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจออกคำสั่ง หรือคำแนะนำชี้แจงในการปฏิบัติงานอาสาพัฒนาชุมชน ให้เหมาะสมแก่ภาพท้องถิ่นและให้อำนาจจิตความวินิจฉัยปัญหาที่เกิดจากปฏิบัติตามระเบียบนี้ คำวินิจฉัยของผู้ว่าราชการจังหวัดให้เป็นที่สุด

หมวด ๑

การดำเนินงาน

ข้อ ๖ ให้เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนทุกระดับส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีโอกาสเป็น อช. ในหมู่บ้าน หรือ ผู้นำ อช. ในระดับตำบลของตน โดยสมัครใจ

ข้อ ๗ ให้จัดฝึกอบรม ปฐมนิเทศ หรือประชุมสัมมนา อช. และผู้นำ อช. เพื่อให้เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตน และสามารถนำไปปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อ ๘ ให้กรมการพัฒนาชุมชน เผยแพร่ข่าวสาร เกี่ยวกับการอาสาพัฒนาชุมชน และประสานการดำเนินงานกับหน่วยงานกับหน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

หมวด ๒

การคัดเลือกและการแต่งตั้ง

ข้อ ๙ ให้พัฒนาการผู้รับผิดชอบตำบลประสานงานให้คณะกรรมการหมู่บ้าน จัดเวทีประชาคม เพื่อคัดเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติตามข้อ ๑๐ เป็น อช. หมู่บ้านละไม่น้อยกว่าสี่คน โดยให้คำนึงถึงจำนวนชาย หญิง ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน

ข้อ ๑๐ อช. ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปี
(๓) มีภูมิลำเนา หรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำในหมู่บ้านนั้นมาแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือน
(๔) เป็นผู้เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญด้วยความบริสุทธิ์ใจ
(๕) มีพื้นความรู้ไม่ต่ำกว่าประโยคประถมศึกษาตอนต้น หรือที่กระทรวงศึกษาธิการเทียบไม่ต่ำกว่าประโยคประถมศึกษาตอนต้น

(๖) ไม่เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
(๗) ไม่เป็นผู้มีกายทุพพลภาพไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ไร้ความสามารถ หรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ หรือเป็นโรค ตามที่กำหนดในกฎ ก.พ.

(๘) ไม่เป็นข้าราชการประจำ พนักงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พนักงานรัฐวิสาหกิจ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน หรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

(๙) ไม่เป็นผู้บกพร่องในศีลธรรมอันดี

(๑๐) ไม่เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ

(๑๑) ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษให้ออก ปลดออก หรือไล่ออก เพราะกระทำผิดวินัยตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน หรือตามกฎหมายรัฐวิสาหกิจ

ข้อ ๑๑ ให้พัฒนาการผู้รับผิดชอบตำบลประสานงานกับองค์การบริหารส่วนตำบล และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้มีการจัดเวทีประชาคมอาสาพัฒนาชุมชนทุกหมู่บ้าน ในตำบล เพื่อคัดเลือกกันเองเป็นผู้นำ อช. ตำบลละสองคน เป็นชายหนึ่งคน หญิงหนึ่งคน

ข้อ ๑๒ ให้นายกองการบริหารส่วนตำบลเสนอรายชื่อ อช. และผู้นำ อช. ที่ได้รับคัดเลือกตามข้อ ๙ และข้อ ๑๑ ให้นายอำเภอและผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งตามลำดับ

ข้อ ๑๓ ให้ อช. และผู้นำ อช. อยู่ในตำแหน่งได้คราวละสองปี และเมื่อปฏิบัติงานครบวาระแล้ว อาจได้รับคัดเลือกให้ปฏิบัติงานต่อได้อีกไม่เกินหนึ่งวาระ

ข้อ ๑๔ นายอำเภอหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี จะพิจารณาให้ อช. และผู้นำ อช. ออกจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ด้วยเหตุใด เหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) ขาดคุณสมบัติ หรือเข้าลักษณะต้องห้าม อย่างใดอย่างหนึ่ง ตามข้อ ๑๐

(๒) ตาย

(๓) ลาออก

(๔) ไปเสียจากหมู่บ้านหรือตำบล หักตนปฏิบัติหน้าที่ติดต่อกันเกินหกเดือน

(๕) คณะกรรมการหมู่บ้าน หรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีมติให้พ้นจากตำแหน่งโดยเห็นว่ามีความประพฤติในทางที่จะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียประโยชน์ของหมู่บ้านหรือตำบล แล้วนำเสนอเวทีประชาคมหมู่บ้าน หรือเวทีประชาคมอาสาพัฒนาชุมชน แล้วแต่กรณีให้เห็นชอบ

ข้อ ๑๕ ในกรณีที่ อช. หรือผู้นำ อช. พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระและมีวาระการปฏิบัติงานเหลืออยู่มากกว่าเก้าสิบวัน ให้ดำเนินการคัดเลือกขึ้นใหม่แทนคนเก่า ตามวิธีการที่กำหนดไว้ในข้อ ๙ และข้อ ๑๑ และให้ผู้ที่ได้รับคัดเลือกอยู่ในตำแหน่งตามวาระของผู้ซึ่งตนแทน

หมวด ๓ สิทธิและหน้าที่

ข้อ ๑๖ อช. มีหน้าที่ปฏิบัติงานในหมู่บ้านที่ได้รับคัดเลือก ดังนี้

(๑) กระตุ้นให้องค์กรประชาชน รู้สภาพปัญหาของหมู่บ้าน และสามารถวางแผนงานเพื่อแก้ไขปัญหาได้เอง รวมถึงกระตุ้นให้ประชาชนรู้จักช่วยตนเอง และเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(๒) ริเริ่มและสนับสนุนการดำเนินงานพัฒนา โดยเป็นที่ปรึกษากลุ่มเยาวชน กลุ่มสตรี กลุ่มอาสาสมัคร ตลอดจนองค์กรประชาชน และกิจกรรมการพัฒนาต่างๆ

(๓) ช่วยเหลือ สนับสนุน การดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมพัฒนาหมู่บ้าน

(๔) เป็นผู้ประสานงานระหว่างองค์กรประชาชนกับหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน หรือเอกชนอื่นๆ

(๕) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ตามที่เวทีประชาคม คณะกรรมการหมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบล หรือทางราชการมอบหมาย

ข้อ ๑๗ ผู้นำ อช. มีหน้าที่ปฏิบัติงานในตำบลที่ได้รับคัดเลือก ดังนี้

(๑) มีหน้าที่ตามข้อ ๑๖

(๒) เป็นผู้ประสานงานระหว่าง อช. ในตำบล

(๓) เป็นผู้แทนของอาสาพัฒนาชุมชน ในกิจกรรมต่างๆ ที่ได้รับมอบหมาย

ข้อ ๑๘ อำเภोजัดให้มีการประชุม ผู้นำ อช. เป็นประจำทุกสิ้นงวดปฏิบัติงานเพื่อรายงานผลการปฏิบัติงาน และวางแผนการดำเนินงาน โดยผู้นำ อช. อาจได้รับเงินค่าตอบแทน คนละ ๕๐๐ บาท ต้องรวม

หลักเกณฑ์การประชุมผู้นำ อช. ประจำทุกสิ้นงวดปฏิบัติงานเพื่อรายงานผลการปฏิบัติงานและวางแผนการดำเนินงานและการจ่ายเงินค่าตอบแทน ให้เป็นไปตามที่กรมการพัฒนาชุมชนกำหนด

ข้อ ๑๙ รูปแบบเครื่องหมาย เข็มเชิดชูเกียรติ และบัตรประจำตัวอาสาพัฒนาชุมชนและผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน ให้เป็นไปตามแบบท้ายระเบียบนี้ โดยนายอำเภอหรือผู้ที่นายอำเภอมอบหมาย เป็นผู้ลงนามในบัตรประจำตัวอาสาพัฒนาชุมชน และผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย เป็นผู้ลงนาม ในบัตรประจำตัวผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน

ข้อ ๒๐ การรายงานผลการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชนและผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนให้เป็นไปตามแบบรายงานที่กรมการพัฒนาชุมชนกำหนด

ข้อ ๒๑ ให้ปลัดกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๗

(นายโกศล พลกุล)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย
ว่าด้วยการอาสาพัฒนาชุมชน (ฉบับที่ ๒)
พ.ศ. ๒๕๕๒

โดยที่เห็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการอาสาพัฒนาชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๗ เพื่อให้การดำเนินงานของอาสาพัฒนาชุมชนมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับสภาพข้อเท็จจริงในการปฏิบัติ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ ประกอบกับมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๓๘ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการอาสาพัฒนาชุมชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๒”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกความในข้อ ๑๓ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการอาสาพัฒนาชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๑๓ ให้ อช.และผู้นำ อช.อยู่ในตำแหน่งได้คราวละสี่ปี และเมื่อปฏิบัติงานครบวาระแล้ว อาจได้รับคัดเลือกให้ปฏิบัติงานต่อไปได้อีก”

ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๒

(นายบุญจง วงศ์ไตรรัตน์)
รัฐมนตรีช่วยว่าการฯ ปฏิบัติราชการแทน
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย
ว่าด้วยการอาสาพัฒนาชุมชน (ฉบับที่ ๓)
พ.ศ. ๒๕๕๕

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการอาสาพัฒนาชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๗ เพื่อให้การดำเนินงานของอาสาพัฒนาชุมชนมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับสภาพข้อเท็จจริงในการปฏิบัติอำนวยการตามความในมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ ประกอบกับมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๓๘ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการอาสาพัฒนาชุมชน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๕”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกความในบทนิยาม คำว่า “ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน” และคำว่า “เวทีประชาคมอาสาพัฒนาชุมชน” ในข้อ ๔ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการอาสาพัฒนาชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน” หมายความว่า อาสาพัฒนาชุมชนที่ได้รับการคัดเลือกจากเวทีประชาคม อาสาพัฒนาชุมชน ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลเพื่อให้ปฏิบัติงานอาสาสมัครในฐานะผู้นำของอาสาพัฒนาชุมชนในตำบลหนึ่ง เรียกชื่อย่อว่า “ผู้นำ อช.”

เวทีประชาคมอาสาพัฒนาชุมชน” หมายความว่า เวทีพูดคุยของอาสาพัฒนาชุมชนที่พัฒนากรผู้รับผิดชอบตำบลประสานงานกับองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาล จัดให้อาสาพัฒนาชุมชนทุกหมู่บ้านในตำบล จำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งเพื่อประชุมพูดคุยทำความเข้าใจ แลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาหมู่บ้านร่วมกัน และใช้มติเสียงข้างมากในเวทีเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือก และถอดถอนผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน (ผู้นำ อช.)”

ข้อ ๔ ให้ยกเลิกความในข้อ ๑๑ และข้อ ๑๒ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการอาสาพัฒนาชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “ข้อ ๑๑ ให้พัฒนากรผู้รับผิดชอบตำบลประสานงานกับองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลและกำนัน ผู้ใหญ่บ้านให้มีการจัดเวทีประชาคมอาสาพัฒนาชุมชนทุกหมู่บ้านในตำบล เพื่อคัดเลือกกันเองเป็นผู้นำ อช. ตำบลละ ๒ คน เป็นชายหนึ่งคน หญิงหนึ่งคน ข้อ ๑๒ ให้นายกององค์การบริหารส่วนตำบล หรือนายกเทศมนตรี เสนอรายชื่อ อช. และผู้นำ อช. ที่ได้รับคัดเลือกตาม ข้อ ๔ และข้อ ๑๑ ให้นายอำเภอและผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งตามลำดับ”

ข้อ ๕ ให้ยกเลิกความในข้อ ๑๔ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการอาสาพัฒนาชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “ข้อ ๑๔ นายอำเภอหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณีจะพิจารณาให้ อช.และผู้นำ อช. ออกจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) ขาดคุณสมบัติหรือเข้าลักษณะต้องห้ามอย่างใดอย่างหนึ่งตามข้อ ๑๐
- (๒) ตาย
- (๓) ลาออก
- (๔) ไปเสียจากหมู่บ้านหรือตำบลที่ตนปฏิบัติหน้าที่ติดต่อกันเกินหกเดือน

(๕) คณะกรรมการหมู่บ้าน สภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือสภาเทศบาล มีมติให้พ้นจากตำแหน่งโดยเห็นว่ามีความประพฤติในทางที่จะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียประโยชน์ของหมู่บ้านหรือตำบล แล้วนำมาดีเสนอเวทีประชาคมหมู่บ้าน หรือเวทีประชาคมอาสาพัฒนาชุมชนแล้วแต่กรณีให้ความเห็นชอบ”

ข้อ ๖ ให้ยกเลิกความในข้อ ๑๖ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการอาสาพัฒนาชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “ข้อ ๑๖ อช. มีหน้าที่ปฏิบัติงานในหมู่บ้านที่ได้รับคัดเลือก ดังนี้

(๑) กระตุ้นให้องค์กรประชาชนรู้สภาพปัญหาของหมู่บ้านและสามารถวางแผนงานเพื่อแก้ไขปัญหาได้เอง รวมถึงการกระตุ้นให้ประชาชนรู้จักช่วยตนเองและเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(๒) ริเริ่มและสนับสนุนการดำเนินงานพัฒนาโดยเป็นที่ปรึกษา กลุ่มเยาวชน กลุ่มสตรี กลุ่มอาสาสมัคร ตลอดจนองค์กรประชาชนและกิจกรรมการพัฒนาต่างๆ

(๓) ช่วยเหลือสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมพัฒนาหมู่บ้าน

(๔) เป็นผู้ประสานงานระหว่างองค์กรประชาชนกับหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน หรือเอกชนอื่นๆ

(๕) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่เวทีประชาคม คณะกรรมการหมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาล หรือทางราชการมอบหมาย”

ข้อ ๗ ให้ยกเลิกความในข้อ ๑๘ และข้อ ๑๙ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการอาสาพัฒนาชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “ข้อ ๑๘ อำเภोजัดให้มีการประชุม ผู้นำ อช. เป็นประจำทุกสิ้นงวดปฏิบัติงาน เพื่อรายงานผลการปฏิบัติงาน และวางแผนการดำเนินงานโดยผู้นำ อช. อาจได้รับเงินค่าตอบแทนตามที่ได้รับการจัดสรรจากสำนักงานประมาณ หรือตามมติคณะรัฐมนตรีอนุมัติ ทั้งนี้อัตราเงินค่าตอบแทนให้เป็นไปตามที่ประกาศกระทรวงมหาดไทยกำหนด

หลักเกณฑ์การประชุมผู้นำ อช. ประจำทุกสิ้นงวดปฏิบัติงานเพื่อรายงานผลการปฏิบัติงาน และวางแผนการดำเนินงานและการจ่ายเงินค่าตอบแทนให้เป็นไปตามที่กรมการพัฒนาชุมชนกำหนด ข้อ ๑๙ รูปแบบเครื่องหมาย เข็มเชิดชูเกียรติและบัตรประจำตัวอาสาพัฒนาชุมชนและผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนให้เป็นไปตามแนบท้ายระเบียบนี้ โดยนายอำเภอหรือผู้ที่นายอำเภอมอบหมายเป็นผู้ลงนาม ในบัตรประจำตัวอาสาพัฒนาชุมชน และผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายเป็นผู้ลงนามในบัตรประจำตัวผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน

อาสาพัฒนาชุมชน (อช.) และผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน (ผู้นำ อช.) ที่ปฏิบัติงานดีเด่น มีผลงานตามหลักเกณฑ์ที่กรมการพัฒนาชุมชนกำหนดอาจได้รับการพิจารณาคัดเลือกและเสนอชื่อเพื่อขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตามระเบียบ ว่าด้วยการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์”

ประกาศ ณ วันที่ ๒๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๕

จารุพงศ์ เรืองสุวรรณ
(นายจารุพงศ์ เรืองสุวรรณ)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

เครื่องหมาย อช. / ผู้นำ อช.

๖ ซม.

ตัวอักษรสีเหลืองทอง

๑ ซม.

๔ ซม.

หมายเหตุ

๑. พื้นเครื่องหมายสีน้ำเงินเข้ม (กรมท่า)

ขนาด ๔x๖ ซม. ทั้ง ๒ แบบ

๒. มีตราสัญลักษณ์สีของกรมการพัฒนาชุมชนตรงส่วนบนที่โค้งมน
ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง ๓ ซม.

๓. มีตัวอักษร อช. หรือ ผู้นำ อช. สีเหลืองทองตรงส่วนล่าง
ขนาด ๑ ซม.

ตัวอย่างบัตรประจำตัว ผู้นำ อช.

"ด้านหน้า"

ปัดรูปถ่าย ขนาด ๑ นิ้ว	เลขที่...../.....
	ชื่อ/นามสกุล.....
	ตำแหน่ง ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน (ผู้นำ อช.)
	ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
..... ฉายาชื่อ..... (.....) หมู่ที่.....ตำบล.....ผู้ว่าราชการจังหวัด.....	

(ความกว้าง x ความสูงบัตร = ๕x๙ ซม.)

บัตรประจำตัวผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน (ผู้นำ อช.) กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ถึงขอรับ.....บัตรหาย.....

๕x๙ ซม.

"ด้านหลัง"

๙ ซม.

ตัวอย่างบัตรประจำตัว อบ.

๒๕๖๔

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

รูปแบบเบ็บบี๋มเช็ดชูเกียร์ดี ผู้นำ อช. ดีเด่น

เบ็บบี๋มเช็ดชูเกียร์ดีผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนดีเด่น ทำด้วยโลหะ
ชูปทองมีลักษณะเป็นรูปหยดน้ำ ความสูงขนาด ๓.๒ เซนติเมตร
มีรูปตรากรมการพัฒนาชุมชนเป็นสีทองอยู่ตรงกลางขนาดเส้นผ่า
ศูนย์กลาง ๑ เซนติเมตร มีรวงข้าว ๒ รวง สีทองน้อมไปบรรจบ
กันที่ส่วนบนของรูปหยดน้ำ อักษรผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนดีเด่น
เป็นสีทอง พื้นน้ำเงินอยู่ส่วนกลางเป็นฐานของรูปหยดน้ำ